

A kis lilik védelme

az európai vonulási útvonal mentén

A kis lilik

Anser erythropus

A kis lilik Európa egyik legveszélyeztetettebb madárfaja. A skandináviai költőállomány, melyet a XX. sz. elején több mint 10 000 egyedre becsültek, ma már csak kevesebb mint 30 párt számlál. A kis lilik európai állományát ezért közvetlenül fenyegeti a kipusztulás veszélye, melynek elkerülésére hatékony védelmi intézkedések szükségesek mind a költőterületeken, mind pedig a vonulási útvonal mentén.

A kis liliket fenyegető legfontosabb hatások a következők:

1. Vadászat és orvvadászat miatti magas halálozás.
2. A vonuló- és telelőhelyek megszűnése vagy leromlása.
3. Zavarás: az emberi tevékenységek elriasztják a libákat, melyek így kedvezőtlen vagy kevésbé biztonságos területekre kényszerülnek.
4. Kedvezőtlen tényezők a költőterületen, melyek a költési siker csökkenését okozzák.

Bélyeg	Kis lilik (1)	Nagy lilik (2)
termet	gyakran kisebb	nagyobb
színzet	gyakran sötétebb	világosabb
homlokfolt	eléri a fejtetőt	nem éri el a fejtetőt
szemgyűrű	feltűnő sárga	kicsi v. hiányzik
csőr mérete, alakja	kicsi, szabályos	fejhez képest nagyobb

A kislibik-védelem fontos gyakorlati problémája, hogy a fajt nehéz elkülöníteni a hozzá nagyon hasonló nagy libiktól (Anser albifrons). A kis libik meghatározása jó megfigyelési körülményeket és nagy tapasztalatot igényel, és gyakran még gyakorlott madarászok számára sem könnyű. A főbb határozóbélyegek:

A kis lilik védelmét célzó nemzetközi LIFE-projekt

Programunk nemzetközi összefogás keretében, az Európai Unió LIFE-programjának társfinanszírozásával zajlik 2005 és 2008 között. A projekt hazai részének felelőse a Hortobágyi Nemzeti Park (HNP) Igazgatóság, míg a további kilenc partner négy országból (Finnország, Norvégia, Észtország, Görögország) kerül ki.

A projekt célja, hogy megállítsa a skandináviai kislibik-állomány csökkenését a faj védelmi helyzetének javításával. A konkrét célok a következők:

- A vonulási útvonal mentén levő vonuló- és telelőhelyek, valamint a költőterületek pontosabb behatárolására a projekt műholdas rádiós követést és színesgyűrűs jelölést alkalmaz. A lappföldi költőterületeken

cél a fontos fészkelőterületek azonosítása és kedvező védelmi helyzetének biztosítása.

- A vonuló- és telelőhelyeken a projekt célja a kis libiket fenyegető hatások megszüntetése a következő intézkedésekkel:
 - táplálkozó- és éjszakázóhelyek kialakítása a kis libik biztonságos és kedvező adottságú területeken tartása érdekében (Észtországban és Magyarországon)
 - együttműködés a helyi vadászokkal és gazdálkodókkal a kis libik védelméről folytatott népszerűsítő kampány keretében
 - nemzeti fajvédelmi akciótervek kidolgozása (Norvégia, Finnország és Észtország)

A projekt helyszínei

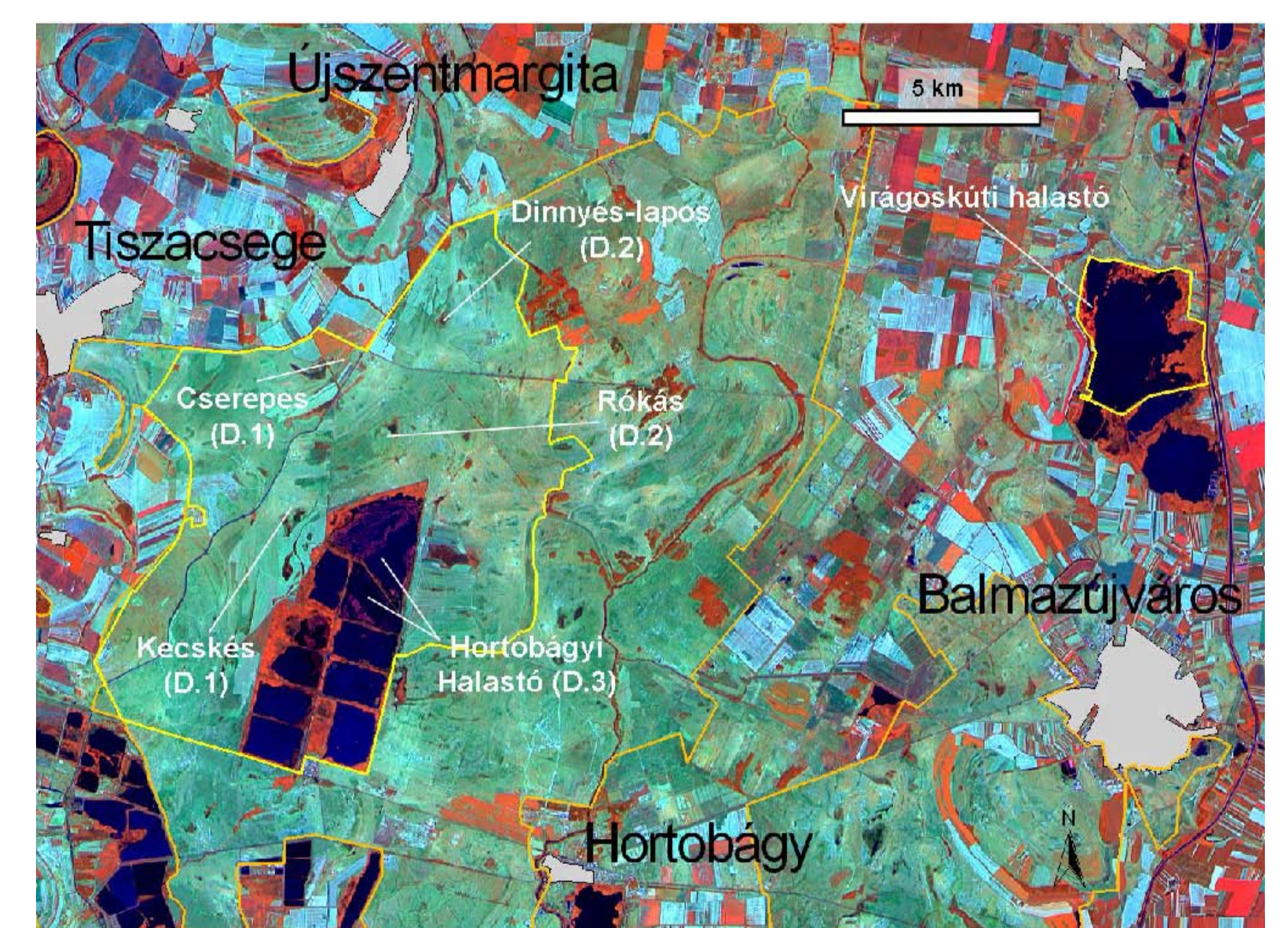
1. Norvégia: Porsanger-fjord és Varanger-fjord, Finnmark megyei költőterületek
2. Finnország: a balti-tengeri Botniai-öböl partvidéke, Lappföld finnországi része
3. Észtország: Matsalu Nemzeti Park
4. Magyarország: Hortobágyi Nemzeti Park
5. Görögország: Evrosz folyó torkolata, Kerkini-tó, Nesztosz folyó torkolata, Mitrikou-tó

Az őszi vonulás során a kis libik elhagyják lappföldi költőterületeiket és az oroszországi Kanin-félszigeten állnak meg először, ahol az állomány két részre oszlik. A madarak több mint fele az európai vonulási útvonalat követi délnyugati majd déli irányban a balti államokon, Lengyelországon és Kelet-Magyarországon át az Észak-Görögországban levő telelőterületekig.

A tavaszi vonulás során a kis libik Görögországból észak felé vonulnak Kelet-Magyarországon, Nyugat-Észtországon és a finnországi Botniai-öböl partvidékén keresztül. A Norvégia Finnmark megyéjében található Valdak mocsarak a fészkelés előtt álló párok és a költés utáni fiókás családok legfontosabb gyülekezési helye.

A kis lilik LIFE projekt a Hortobágyon

A Hortobágy a kis libik által leggyakrabban használt vonulóhely hazánkban. A projekt célja, hogy kedvező táplálkozó- és éjszakázóhelyeket biztosítson a Nemzeti Park határain belül, a vadásztól védett területen. A biztonságos területeken a HNP Igazgatóság "libaföldek" művelésével és termények kihelyezésével táplálkozóterületeket létesít (a térképen D.1 jellel jelölt területeken). A gyepterületeket az Igazgatóság legelteti és szükség esetén nyár végi öntözéssel frissen sarjadó libalegelőket hoz létre (D.2). A halastavakon és mocsarakban az Igazgatóság a kis libik számára optimális vízszint fenntartásával biztosít megfelelő éjszakázóhelyeket (D.3). E tevékenységek a HNP északi részén, mintegy 100 km² kiterjedésű védett természeti területen kerülnek megvalósításra. Annak érdekében, hogy felhívjuk a közvélemény figyelmét a kis libik súlyos helyzetére, a régebbi és jelenlegi védelmi erőfeszítésekre, az Igazgatóság információs-népszerűsítő kampányt folytat országos, regionális és helyi szinten. A természetvédelmi kezelések hatékonyságának felmérésére, valamint a kis libik előfordulásának vizsgálatára az Igazgatóság orniológus szakemberek bevonásával több helyszínen egyidejű megfigyelésre is alkalmas monitoring-rendszert épít ki.

A kis libik LIFE-projekt hortobágyi helyszínei. A projekt-terület sárgával, a Hortobágyi Nemzeti Park határai narancs színnel jelölve (SPOT4 űrfotó).

Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság • 4024 Debrecen, Sumen u. 2. • Tel.: +36 (52) 529-920 • www.hnp.hu

A LIFE-projekt nemzetközi koordinátora: WWF Finnország (Helsinki, Lintulahdenkatu u. 10.) www.wwf.fi/lwfg

(WWF FIN info missing!)

Greece:

Διεθνής συντονιστής του προγράμματος LIFE: WWF Finland, Lintulahdenkatu 10, FIN-00500 Helsinki.
www.wwf.fi/lwfg

Εθνικός συντονιστής για την Ελλάδα: Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία, Βασ. Ηρακλείου 24, 10682 Αθήνα.
www.ornithologiki.gr

